

EUROPOS KONVENCIJA PRIEŠ KANKINIMĄ IR KITOKĮ ŽIAURŲ, NEŽMONIŠKĄ AR ŽEMINANTĮ ELGESĮ IR BAUDIMĄ

Strasbūras, 1987 metų lapkričio 26 diena

Isigaliojo: 1989 metų vasario 1 dieną pagal 19 straipsnį.

Valstybės, Europos Tarybos narės, šios Konvencijos signatarės,
atsižvelgdamos į Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas;
primindamos, kad pagal minėtos Konvencijos 3 straipsnį niekam negali būti taikomas kankinimas
arba kitoks žiaurus, nežmoniškas ar žeminantis elgesys ir baudimas;
pažymėdamos, kad Konvencijos numatytas mechanizmas yra taikomas ir asmenims, kurie save
laiko nukentėjusiais dėl 3 straipsnyje numatytų pažeidimų;
įsitikinusios, kad asmenų, iš kurių atimta laisvė, apsauga nuo kankinimo ir kitokio žiauraus,
nežmoniško ar žeminančio elgesio ir baudimo gali būti sutvirtinta neteisinėmis preventyvaus pobūdžio
priemonėmis, grindžiamomis inspektavimu,
s u s i t a r ė:

I SKYRIUS

1 straipsnis

Turi būti įsteigtas Europos komitetas prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą (toliau vadinamas Komitetu). Komitetas turi inspektavimo pagrindais ištirti asmenų, iš kurių atimta laisvė, priežiūrą, siekdamas, jei reikia, sustiprinti tokių asmenų apsaugą nuo kankinimo ir kitokio žiauraus, nežmoniško ar žeminančio elgesio ir baudimo.

2 straipsnis

Kiekviena valstybė dalyvė turi leisti inspektuoti pagal šią Konvenciją jos jurisdikcijoje esančias asmenų, iš kurių valstybės vardu atimta laisvė, laikymo vietas.

3 straipsnis

Komitetas ir kompetentingos suinteresuotos valstybės dalyvės institucijos turi bendradarbiauti tarpusavyje, vykdydamos šią Konvenciją.

II SKYRIUS

4 straipsnis

1. Komitetas susideda iš tiek narių, kiek yra valstybių dalyvių.
2. Komiteto nariai turi būti parinkti iš asmenų, išsiskiriančių aukštomis moralinėmis savybėmis, kompetentingų žmogaus teisių srityje arba turinčių profesinę patirtį tose srityse, kurias reguliuoja ši Konvencija.
3. Komiteto nariais negali būti du tos pačios valstybės piliečiai.
4. Komiteto nariai veiks komitete savo vardu, bus nepriklausomi ir nešališki, bus tinkami efektyviai dirbti Komitete.

5 straipsnis

1. Komiteto nariai renkami Europos Tarybos Ministrų komiteto absoliučia balsų dauguma iš Europos Tarybos Konsultacinės asamblėjos biuro teikiamų asmenų sąrašo; kiekvienos valstybės dalyvės Konsultacinės asamblėjos nacionalinė delegacija kelia tris kandidatus, iš kurių mažiausiai du turi būti jos piliečiai.
2. Tokia pačia tvarka bus užimamos nenumatytos vakansijos.
3. Komiteto nariai renkami ketveriems metams. Jie gali būti perrenkami tik vieną kartą. Trijų pirmuosiuose rinkimuose išrinktų narių kadencija baigiasi po dvejų metų. Narius, kurių kadencija turi baigtis po pirmųjų dvejų metų, renka Europos Tarybos Generalinis sekretorius traukiant burtus, tuojau pat po pirmųjų rinkimų.

6 straipsnis

1. Komitetas turi rinktis uždaramame posėdyje. Kvorumą sudaro jo narių dauguma. Komiteto sprendimai turi būti priimami dalyvaujančių narių balsų dauguma pagal 10 straipsnio 2 punkto nuostatas.

2. Komitetas turi nustatyti savo darbo procedūrinės taisykles.

3. Europos Tarybos Generalinis sekretorius turi teikti paramą Komiteto sekretariatui.

III SKYRIUS

7 straipsnis

1. Komitetas organizuoja 2 straipsnyje numatytų vietų inspektavimą. Atsižvelgdamas į aplinkybes, be periodiškų, Komitetas gali organizuoti kitokias inspekcijas, jeigu mano, kad jų reikia.

2. Paprastai turi inspektuoti mažiausiai du Komiteto nariai. Komitetas, jei, jo nuomone, reikia, gali pasitelkti ekspertų ir vertėjų pagalbą.

8 straipsnis

1. Komitetas turi pranešti suinteresuotos valstybės dalyvės vyriausybei apie savo ketinimą inspektuoti. Po šio pranešimo jis gali inspektuoti kiekvieną 2 straipsnyje nurodytą vietą.

2. Kad Komitetas galėtų įgyvendinti savo uždavinius, valstybė dalyvė turi sudaryti šias sąlygas:

a. leisti laisvai atvykti į jos teritoriją ir suteikti teisę be apribojimų judėti joje;

b. duoti visapusišką informaciją apie asmenų, iš kurių atimta laisvė, laikymo vietas;

c. leisti laisvai patekti į kiekvieną vietą, kurioje laikomi asmenys, iš kurių atimta laisvė, taip pat suteikti teisę be apribojimų judėti po šias vietas;

d. valstybei dalyvei duoti kitokią informaciją, be tos, kurią ji turi, jei jos reikia Komiteto uždaviniams įgyvendinti. Ieškodamas tokios informacijos, Komitetas privalo gerbti šiai sričiai taikomas valstybės vidaus teisės normas ir profesinės etikos taisykles.

3. Komitetas gali savarankiškai apklausti asmenis, iš kurių atimta laisvė.

4. Komitetas gali laisvai bendrauti su kiekvienu asmeniu, iš kurio gali tikėtis reikiamos informacijos.

5. Komitetas prirėkęs gali nedelsdamas pareikšti pastabas suinteresuotos valstybės dalyvės kompetentingiems pareigūnams.

9 straipsnis

1. Susidarius ypatingoms aplinkybėms, suinteresuotos valstybės kompetentingi valdžios organai gali teikti pareiškimus, kuriuose būtų prieštaraujama dėl Komiteto inspektavimo tam tikru Komiteto numatytu laiku arba tam tikroje vietoje. Tokie pareiškimai tegali būti pareikšti tik krašto apsaugos, visuomenės saugumo, didelių neramumų vietose, kur laikomi asmenys, iš kurių atimta laisvė, dėl tokio asmens sveikatos būklės arba dėl neatidėliotinių tardymo veiksmų, kai padarytas sunkus nusikaltimas.

2. Kai yra tokių pareiškimų, Komitetas ir valstybė dalyvė turi tučtuojau pradėti konsultacijas, siekdami išsiaiškinti situaciją, ir stengtis susitarti dėl parengiamojo darbo, kad Komitetas galėtų kuo operatyviau atlikti savo darbą. Kaip vienas iš parengiamojo darbo būdų gali būti ir Komiteto inspektavimui numatyto asmens perkėlimas į kitą vietą. Prieš pradėdant inspektavimą, valstybė dalyvė turi teikti Komitetui informaciją apie kiekvieną jį dominantį asmenį.

10 straipsnis

1. Po kiekvieno inspektavimo Komitetas turi pateikti ataskaitą apie jo metu išsiaiškintus faktus, atsižvelgdamas į pastabas, kurias galėjo pareikšti suinteresuota valstybė dalyvė. Jai turi būti nusiųsta Komiteto ataskaita, o joje turi būti, jo manymu, reikalingos rekomendacijos. Komitetas gali pasitarti su valstybe dalyve, pateikdamas siūlymų, jei reikia, dėl asmenų, iš kurių atimta laisvė, apsaugos gerinimo.

2. Jei valstybė dalyvė nepritaria bendradarbiavimui arba, Komiteto rekomenduojama, atsisako gerinti situaciją, Komitetas gali po to, kai valstybei dalyvei buvo sudaryta galimybė susipažinti su jo nuomone, savo narių dviejų trečdalių balsų dauguma padaryti viešą pareiškimą šiuo klausimu.

11 straipsnis

1. Komiteto surinkta informacija, susijusi su inspektavimu, jo ataskaita ir konsultacijomis su suinteresuota valstybe dalyve, yra konfidenciali.

2. Komitetas turi skelbti savo ataskaitą ir visus suinteresuotos valstybės dalyvės komentarus, jeigu ji to prašo.

3. Jokia asmeninio pobūdžio informacija negali būti skelbiama, jeigu tam nepritaria suinteresuotas asmuo.

12 straipsnis

Komitetas, laikydamasis 11 straipsnio slaptumo taisyklių, kiekvienais metais turi pateikti Ministrų komitetui apie savo veiklą bendrą ataskaitą, kuri turi būti perduota Konsultacinei asamblėjai ir viešai paskelbta.

13 straipsnis

Komiteto nariai, ekspertai ir kiti teikiantys pagalbą Komitetui asmenys, kurie turi įgaliojimus, ir pasibaigus mandato galiojimo laikui privalo laikytis faktų ir informacijos, sužinotos vykdant savo funkcijas, slaptumo.

14 straipsnis

1. Asmenys, teikiantys pagalbą Komitetui, turi būti išvardijami pranešime, nurodytame 8 straipsnio 1 punkte.

2. Ekspertai turi dirbti pagal Komiteto instrukcijas ir paklusti jo nurodymams. Jie turi turėti reikiamų žinių ir patirtį Konvencijos reguliuojamose srityse bei laikytis joje numatyto nepriklausomumo, nešališkumo ir būti tam tinkami, kaip ir Komiteto nariai.

3. Atskirais atvejais viena valstybė dalyvė gali pareikšti, kad neturi būti leista dalyvauti konkrečiam ekspertui arba Komitetui pagalbą teikiančiam kokiam nors kitam konkrečiam asmeniui jos jurisdikcijoje esančios vietos inspekcijoje.

IV SKYRIUS

15 straipsnis

Kiekviena valstybė dalyvė turi nurodyti Komitetui kompetentingos institucijos pavadinimą ir adresą, kad galėtų gauti savo vyriausybei adresuotus pareiškimus, taip pat kiekvieno ryšių tarnybos pareigūno, kurį toji valstybė dalyvė buvo paskyrusi.

16 straipsnis

Komitetas, jo nariai ir ekspertai, nurodyti 7 straipsnio 2 punkte, turi visas privilegijas ir imunitetus, nustatytus šios Konvencijos priede.

17 straipsnis

1. Šiai Konvencijai negali būti teikiama pirmenybė, palyginti su valstybių vidaus įstatymų ar tarptautinių sutarčių nuostatomis, įtvirtinančiomis didesnę asmenų, iš kurių atimta laisvė, apsaugą.

2. Ši Konvencija niekaip negali apriboti ar sumažinti Europos žmogaus teisių konvencijos institucijų kompetencijos arba valstybių dalyvių įsipareigojimų pagal šią Konvenciją.

3. Komitetas neturi inspektuoti tų vietų, kurias, remdamiesi 1949 metų rugpjūčio 12 dienos Ženevos konvencija ir jos 1977 metų birželio 8 dienos papildomu Protokolu, veiksmingai ir nuolat inspektuoja proteguojančių valstybių ir Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus Komiteto atstovai ir delegatai.

V SKYRIUS

18 straipsnis

Ši Konvencija atvira pasirašyti visoms valstybėms, Europos Tarybos narėms. Ji turi būti ratifikuota, priimta arba patvirtinta. Ratifikaciniai raštai, priėmimo ar patvirtinimo dokumentai deponuojami Europos Tarybos Generaliniam sekretoriui.

19 straipsnis

1. Ši Konvencija įsigalios pirmąją mėnesio dieną po trijų mėnesių nuo tos dienos, kai septynios valstybės, Europos Tarybos narės, pareikš sutinkančios pagal 18 straipsnį priimti ją arba prisijungti prie jos.

2. Valstybėms narėms, kurios pareikš sutinkančios prisijungti vėliau, ši Konvencija įsigalioja pirmąją mėnesio dieną po trijų mėnesių nuo tos dienos, kai bus deponuoti ratifikaciniai raštai, priėmimo ar patvirtinimo dokumentai.

20 straipsnis

1. Deponuodamos ratifikacinius raštus, priėmimo ar patvirtinimo dokumentus, visos valstybės gali nurodyti teritoriją arba teritorijas, kuriose bus taikoma ši Konvencija.

2. Kiekviena valstybė gali kada nors vėliau raštiškai pranešti Europos Tarybos Generaliniam sekretoriui apie šios Konvencijos taikymą kurioje nors kitoje pranešime nurodytoje teritorijoje. Šioje teritorijoje Konvencija įsigalioja po trijų mėnesių nuo tos dienos, kai Generalinis sekretorius gauna pranešimą.

21 straipsnis

Šios Konvencijos nuostatos taikomos be išlygų.

22 straipsnis

1. Visos Valstybės kada tik nori gali denonsuoti šią Konvenciją, pranešdamos apie tai Europos Tarybos Generaliniam sekretoriui.

2. Toks denonsavimas įsigalioja pirmąją mėnesio dieną praėjus 12 mėnesių nuo tos dienos, kai Generalinis sekretorius gauna pranešimą.

23 straipsnis

Europos Tarybos Generalinis sekretorius turi pranešti valstybėms, Europos Tarybos narėms, apie:

- a. kiekvieną pasirašymą;
- b. kiekvieną ratifikacinio rašto, priėmimo ar patvirtinimo dokumento deponavimą;
- c. kiekvieną šios Konvencijos įsigaliojimo pagal 19 ir 20 straipsnius datą;
- d. kiekvieną kitą aktą, pareiškimą ar pranešimą, susijusius su šia Konvencija, išskyrus priemones, kurios vykdomos pagal 8 ir 10 straipsnius.

Tai patvirtindami, žemiau pasirašiusieji, savo vyriausybių atitinkamai įgalioti, pasirašė šią Konvenciją.

Sudaryta 1987 metų lapkričio 26 dieną Strasbūre anglų ir prancūzų kalbomis. Abu tekstai yra vienodai autentiški ir sudaro vieną egzempliorių, kuris turi būti saugomas Europos Tarybos archyvuose. Generalinis sekretorius turi pasiūsti kiekvienai signatarei patvirtintus nuorašus.

Priedas

PRIVILEGIJOS IR IMUNITETAI (16 STRAIPSNIS)

1. Pagal šį priedą nuorodos, taikomos Komiteto nariams, turi būti taikomos ir ekspertams, minėtiems 7 straipsnio 2 punkte.

2. Komiteto nariams, vykdantiems savo pareigas, ir kelionių, skirtų šioms pareigoms vykdyti, metu turi būti teikiamos šios privilegijos ir imunitetai:

a. jų neleidžiama areštuoti ar suimti bei konfiskuoti jų bagažą, taip pat neleidžiama imtis prieš juos kokių nors juridinių priemonių dėl pasakytų ar parašytų kalbų ir kitokių jų veiksmų, vykdant tarnybines funkcijas; jie turi imunitetą nuo bet kokio teisinio proceso;

b. neleidžiama taikyti kokių nors apribojimų jų judėjimo laisvei išvažiuojant iš šalies ir grįžtant į šalį, kurioje jie gyvena, ir įvažiuojant bei išvažiuojant iš šalies, kurioje jis vykdo savo pareigas, taip pat

taikyti svetimšalių registracijos šalyje, kurioje jie inspektuoja arba kurią jie pervažiuoja, vykdydami savo funkcijas.

3. Per keliones, skirtas jų funkcijoms vykdyti, Komiteto nariams muitinių ir pasienio kontrolės zonose turi būti suteikta:

a. jų pačių vyriausybės tos pačios sąlygos, kaip ir aukštiems pareigūnams, keliaujantiems į užsienį trumpalaikių oficialių vizitų metu;

b. kitų valstybių dalyvių vyriausybių - tos pačios sąlygos, kaip ir užsienio vyriausybių atstovams trumpalaikių oficialių vizitų metu.

4. Komiteto dokumentai ir tarnybiniai dokumentai tiek, kiek jie susiję su Komiteto veikla, yra neliečiami.

Negali būti sulaikoma arba cenzūruojama Komiteto oficialioji korespondencija ir kitos ryšių priemonės.

5. Siekiant garantuoti Komiteto narių visišką žodžio laisvę ir visišką nepriklausomumą, kai jie atlieka savo pareigas, imunitetas nuo teisinio proceso dėl jų pasakytų ar parašytų kalbų ir kitokių jų veiksmų, padarytų einant jiems savo pareigas, bus toliau taikomas nepaisant to, kad šie asmenys tokių pareigų nebevykdo.

6. Privilegijos ir imunitetai taikomi Komiteto nariams ne dėl jų pačių asmeninės gerovės, bet jų funkcijų vykdymo nepriklausomumui garantuoti. Komitetas gali savo iniciatyva atsisakyti savo narių imuniteto; tai yra ne tik jo teisė, bet ir pareiga atsisakyti imuniteto kiekvienu atveju, kai, jo nuomone, imunitetas trukdys vykdyti teisingumą ir kai jo galima atsisakyti nedarant žalos tam tikslui, dėl kurio jis buvo suteiktas.
